

Fred Kistenkas

OOST-VLIELAND

foto Fred Kistenkas

In opdracht van Rijkswaterstaat vroeg de Waddenacademie aan een gezelschap van negen nogal zeer hooggeleerde milieujuristen om alle voor de Waddenzee en Eems-Dollard relevante Europese en internationale verdragen in beeld te brengen. We kennen natuurlijk allemaal de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water (KRW), maar er blijkt heel veel meer te zijn. We kwamen uit op maar liefst zestien verdragen en EU-richtlijnen. De landelijke en provinciale regels hebben we dan nog niet eens meegenomen, waardoor de regeldichtheid van dit gebied nog groter zou blijken te zijn.

Zelf werd ik gevraagd het Europees Landschapsverdrag te analyseren, maar landschapsbescherming is natuurlijk maar een heel klein onderdeel van de rechtsbescherming voor dit gebied. Die gaat veel meer over biodiversiteit, gezonde ecosystemen en natuurlijke processen (onder meer verankerd in het Verdrag van Ramsar, de Trilaterale Waddenzee Samenwerking en het Werelderfgoedverdrag) en ook over de instandhouding van habitats en soorten (zoals Vogel- en Habitatrichtlijn, de Verdragen van Bern en Bonn en dochterverdragen zoals het AEWA-verdrag inzake trekkende vogels).

Wat ons opviel was dat er een sterke neiging

is om de aandacht in de bestuurspraktijk en in de rechtspraak, en dus ook bij de uitvoering, te focussen op vooral de EU-richtlijnen. Daarmee krijgen andere internationale verdragen eigenlijk veel te weinig aandacht in alle schakels van de beleidscyclus. Hoe vaak kom je in rechterlijke uitspraken of beleidsdocumenten nou iets tegen over het Ramsar Wetlands-verdrag, het Zeehondenverdrag, het AEWA-verdrag, het OSPAR-zeeverdrag, het Eems-Dollard Milieuprotocol, de verdragen van Bern en Bonn of het ASCO-BANS-verdrag voor kleine walvisachtigen? We staren ons collectief blind op de Habitatrichtlijn en de KRW en hebben daar onze handen al vol aan. Maar ja, intussen zorgt die blinde vlek c.q. onvoldoende aandacht voor verdragen er wel voor dat de Waddenzee momenteel in de praktijk dus onvoldoende rechtsbescherming geniet.

Toen ons lijvige rapport op locatie in het dorpje Oost-Vlieland onderling werd besproken, vroeg ik mij af hoe een paar huisjes verderop in het piepkleine gemeentehuisje een ambtenaar zich zou voelen als hij een bouwaanvraag krijgt en op de hoogte zou zijn van ons lijvige rapport en die gigantische, onmenselijke regeldruk of, zoals het wat diplomatieker in ons rapport staat: 'deze gelaagdheid van een groot aantal juridische beschermingsregimes'. Als wij er met negen rechtswetenschappers onder leiding van de Groningse hoogleraar Bastmeijer al ons hoofd over breken, hoe moet een gemeenteambtenaar in Oost-Vlieland zich dan wel niet voelen? Het zijn allemaal kleine gemeentehuisjes daar op de Wadden. Oké, ze hoeven niet alles alleen te doen, maar de Omgevingswet ziet de gemeente straks wel als het eerstelijns- en centrale bestuursorgaan, dus de druk in de gemeentehuisjes van Ballum, Den Burg en Oost-Vlieland wordt dan enorm.

Op hulp van burgers hoeven de bestuurspraktijk en de rechtspraktijk ook al niet te rekenen, want als je 100 meter van een soort of 1000 meter van een habitat woont, ben je niet meer belanghebbende; het relativiteitsvereiste heet dat (zie mijn *Juridica* in de vorige editie van het *Vakblad* #198). Ook daarover doen we een aanbeveling: schrap in elk geval nou eens die relativiteitseis voor het groen-blaue omgevingsrecht, want milieu-, natuur- en waterwetgeving beoogt nu juist per definitie ieders belang bij een leefbaar milieu te beschermen. En bovendien kun je ieders hulp goed gebruiken als er naast provinciale en Haagse wetgeving ook nog eens zestien internationale verdragen in je gebied gelden. 'Kleine gemeenten ontberen het personeel voor de komende Omgevingswet', zo lezen we in *Binnenlands Bestuur* van 13 oktober jongstleden onder de veelzeggende kop 'Hoe diep wordt de dip?'. Wat dacht u van de dip op het gemeentehuis van een piepkleine Waddengemeente als Vlieland, middenin het gebied met de allerhoogste internationale, nationale en regionale milieuregeldruk van Nederland?

fred.kistenkas@wur.nl

24 november
Veldwerkplaats sinusbeheer
www.vlinderstichting.nl

25 november
Landelijke dag Sovon
sovon.nl

27 november
Kennismiddag Kievit – habitat en beheer
www.natuurkennis.nl

29 november
Cursus Ecologische monitoring
www.naturio.nl

1 december
7e nationale symposium Waterkwaliteit, thema 'Vitaal en Ecologisch-Gezond Water Sturend – de eindspurt naar het halen van KRW doelen'
www.waternetwerk.nl

11 december
Wet Natuurbescherming
www.cursuscentrumgroen.nl

13 december
Veldbijeenkomst – Meerjarige maatregelen in akkerbeheer
www.boerennatuur.nl

18 december
Symposium 175 jaar Schovenhorst, langdurig onderzoek en ervaring in oudere bossen en nieuwe soorten
www.schovenhorst.nl

19 en 20 december
Wilgen knotten
www.cursuscentrumgroen.nl

5 januari
Bosmaaien
www.cursuscentrumgroen.nl

1 februari
Onderwijsbijeenkomst boerenlandvogels
Voor MBO- en HBO-docenten en anderen die educatie geven in dit vakgebied
groenkennisnet.nl

2 maart
Landelijke dag De Vlinderstichting
www.vlinderstichting.nl

15 maart
BoerenNatuurdag 2024
www.boerennatuur.nl